

SYDVESTEN

LOKAL- OG SLEKTSHISTORISK MAGASIN FOR ROGALAND

Kr. 30,-

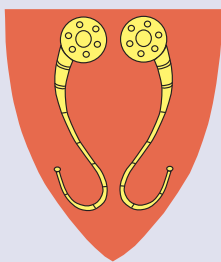
NR. 1 – 2009 – 35. ÅRGANG

Årsmøtet 2009 blir arrangert i Skudeneshavn 18. april. Foto: Ørjan Baugstø Iversen.

Av innholdet:

- Amerikabrev anno 1927
- Stavanger Universitetssykehus 1927–1980
- På jakt etter historisk metall
- Årsmelding og regnskap 2009

SYDVESTEN

Lokal- og slektshistorisk
magasin for Rogaland
ISSN 0802-8486

Utgitt av:
Rogaland Historie-
og Ættesogelag

Opplag 4200

Adresse:
Bergelandsgt. 30,
4012 Stavanger
Tlf. 51 89 56 36
E-post: histori@online.no
www.rogaland-historie.no

Kontonr. 3290.52.44581

Daglig leder:
Rigmor Hasle Amundsen

Redaksjon:
Rigmor Hasle Amundsen
(ansv.) tlf.474 14 020
Dagfinn Silgjerd
Tlf. 52 77 88 94
Åse Kristine Kristensen
Tlf. 51 62 12 04
Atle Skarsten
Tlf. 51 69 92 92

Åpningstider:
Man.,tirs.tor.fre.
Kl.9.00-15.00
Ons. 11.00-19.00

Statsarkivets lesesal:
Man.tir.tor.fred.
Kl. 9.00-15.00
Ons. 9.00-19.00

Neste Sydvesten kommer:
uke 11 – 2008.

**Frist for innlevering til:
Sydvesten nr. 2-2009
er 1. mai 2009.**

Takk for meg!

Etter 15 år i Rogaland Historie- og Ættesogelag har jeg tatt beslutningen. Det er på tide å overlate roret til nye krefter. Ingen lett avgjørelse, men slik er det nå en gang. Ny jobb og nye utfordringer venter.

Da jeg begynte i RHÆ i 1993 stod utfordringene i kø. En organisasjon med store muligheter, men skrantende økonomi. Det ble ingen lett oppgave i starten. Heldigvis har jeg alltid vært optimist, og hadde stor tro på at organsasjonen skulle vokse.

Det har vært mange hyggelige stunder på lagskontoret. Ikke minst har jeg satt stor pris på den gode kontakten jeg har hatt med medlemmene som har vært innom lagskontoret opp gjennom årene.

Ettersom økonomien ble bedre, og med økt medlemstall og økt aktivitet i laget, ga dette mulighet til å utvide stillingen, først fra 50% til 75% og deretter til 100%. Rogaland Historie- og Ættesogelag er, så vidt jeg vet, det eneste fylkeslaget i Norge som har en ansatt i 100% stilling.

Etter hvert har det også blitt en liten lokalhistoriske butikk her, der medlemmer og andre kan handle lokalhistorisk litteratur. Og boktitlene blir stadig flere. En liten attåtånering for laget som også gir en service til medlemmene og Statsarkivets brukere, og litt PR.

Selv om det fortsatt er mange uløste oppgaver i laget, så er det forhåpentligvis blitt foretatt noen tak gjennom 15 år. Ikke minst har omleggingen av organisasjonsstrukturen hatt mye å si for den videre driften.

Det har vært både inspirerende og givende å få holde lokaler på Statsarkivet. Selv har jeg opplevd at det har vært et godt samspill mellom RHÆ og Statsarkivet. Veldig mange av Statsarkivets brukere er også medlemmer i laget.

Jeg ble godt mottatt fra første dag, og har alltid følt meg som en del av staben. Jeg har blitt invitert med både på julebord, turer og andre arrangement med statsarkivet.

Om noen år vil forhåpentligvis et nytt historiesenter, med flere historierelaterte institusjoner være samlet under ett tak, stå ferdig på Ullandhaug, og RHÆ blir med på lasset.

Når nå nye krefter skal overta driften, både håper jeg og tror jeg, at den gode utviklingen vil fortsette. Motbakker vil nok komme, men jeg håper i det minste at det er lagt et godt grunnlag å bygge videre på.

Jeg har tro på at foreningen har et stor potensiale, og at den hele tiden må se etter mulighetene. Interessen for historie blant folk er voksende. Jeg håper også at økonomien skal være god nok til å satse på flere utgivelser i laget.

Jeg vil med dette takke for alle de gode årene sammen med både medlemmer, styret og Statsarkivets ansatte. Ønsker neste sekretær lykke til med til tider krevende, men givende arbeid i Rogaland Historie- og Ættesogelag.

Jeg kommer nok til å savne den gode kontakten jeg har hatt med dere medlemmer.

Det er dere som holder liv i laget!

Takk for meg!

Rigmor

INNKALLING TIL ÅRSMØTE 2009

Rogaland Historie- og Ættesogelag

Skudenes historielag inviterer til årsmøte 2009:

**Skudeneshavn kulturhus,
Kanalvn. 4, Skudeneshavn
Lørdag 18. april kl. 10.00 – 16.00**

PROGRAM:

Kl. 10.00 – Frammøte og registrering
Kl. 10.30 - Årsmøte
Kl. 13.00 – LUNSJ på ”Lanternen”
Kl. 14.00 – Omvisning på
Museet i Melandsgården og Søragedå
Ca. Kl. 16.00 – Avslutning

SAKSLISTE:

1. Godkjenning av saksliste
2. Valg av møteleder og referent
3. Årsberetning 2008
4. Regnskap 2008
5. Valg
6. Kontingent
7. Innkomne saker

Det blir en enkel servering ved ankomst kl. 9.30 – 10.00,
og en varm rett til lunsj på ”Lanternen”.

Deltakeravgift: kr. 250,- pr. person.

Det går ferje fra Mekjarvik på **lørdag kl. 7. 35**. Ankomst til Skudeneshavn kl. 8.55.

Alternativ reiseruter vil bli via Rennfast med ferje hver hel- og halvtime.

(Det er ca 10 mil å kjøre fra Bokn til Skudeneshavn)

Retur: Siste ferje fra Skudeneshavn: **kl. 18.20**. Alternativ: Rennfast.

Parkering: Torget og ellers i byen.

**Frist for påmelding til årsmøtet:
TIRSDAG 14. APRIL TIL LAGSKONTORET
Tlf. 51 89 56 36 – E-post: histori@online.no**

Velkommen!

ÅRSMELDING 2008

TILLITSVALDE

Styret har i 2008 vore:

			Valperiode
Leiar	Birger Lindanger,	Jåttå og Hinna	2008-2009
Nestleiar	Olav Skjervik,	Hjelmeland	2007-2008
Styremedl.	Rolf Hetland,	Gjesdal	2008-2009
Styremedl.	Åse Kristine Meling Kristensen,	Sandnes	2007-2009
Styremedl.	Atle Skarsten,	Tananger	2007-2008
Styremedl.	Turid Skimmeland,	Haugesund	2008-2009
Styremedl.	Jørg Eirik Waula,	Jåttå og Hinna	2008-2009
Varamedl.	Brit H. Hansen	Sola	2008
Varamedl.	Dagfinn Silgjerd	Tysvær	2008
Varamedl.	John A. Aasland,	Madla	2008
Varamedl.	Karl Eik,	Lund	2008

Revisorar Thorsen, Wigestrang og C. ANS

Valnemnd

Leiar	Sigmar Myhre,	Tysvær	2008
Medlem	Rasman Polden,	Eigersund	2008
Medlem	Einar Sanstøl,	Jåttå og Hinna	2008
Varamedlem:	Mari Anne Næsheim Hall,	Lura	2008

UTVAL OG STYRE UTNEMNDE AV STYRET

Arbeidsutval

Styreleiar:	Birger Lindanger
Medlem:	Atle Skarsten
Dagleg leiar:	Rigmor Hasle Amundsen

Redaksjonsutval "Sydvesten"

Ansv. red.	Rigmor Hasle Amundsen
	Åse Kristine Meling Kristensen
	Atle Skarsten
	Turid Skimmeland (til 1.4-2008)
	Dagfinn Silgjerd (frå 1.4-2008)

Redaksjon "Ætt og Heim"

Ansv. Red.	Turid Skimmeland
	Olav Skjervik
	John A. Aasland
	Jørg Eirik Waula (foto og lay-out)

Økonomiutval

Olav Skjervik, Karl Eik, Rolf Hetland

Heimesideredaksjon

Redaksjonen for "Sydvesten" har vært ansvarlig for oppdateringa. Atle Skarsten har fungert som web-redaktør for heimesida i 2008.

VERKSEMDA I LAGET

Styret

Det har blitt arrangert 10 styremøte og behandla 71 saksnummer. I løpet av året, har det vore ei sentral oppgåve å fylgja opp handlingsplanen for perioden 2005 – 2007. Sentrale oppgåver har også vore arbeidet med betre organisering av lagets økonomi.

Medlemmar

Medlemstalet i RHÆ var pr. 31.12.2008 36 medlemslag og årboka hadde 1.362 abonnentar. I 2008 fekk RHÆ netto 23 nye årbokabonnentar. Lokallagsmedlemmene var pr. 31.12.2008 ca. 3.850. Det blei foretatt ei oppdatering av medlemslista i 2008.

Drift av lagskontoret

Lagskontoret har vore ope måndag – fredag med langope kvar onsdag i opningstidene for Statsarkivets lesesal.

Daglig leiar (i 1/1 stilling) var fram til 1. desember 2007 Rigmor Hasle Amundsen. Brit Hansen har vikariert i halv stilling som dagleg leiar i perioden 1.1 - 1.6-2008.

Lars Asbjørn Nag har også i 2008 vore engasjert som rekneskapsfører.

Kontorlokaltetar

Det at me disponerar kontor på Statsarkivet, har mykje å seia for oss. Plasseringa av størsteparten av våre bøker og avskrifter på Statsarkivets lesesal gjer at me klarar oss med mykje mindre kontorplass enn det me elles ville hatt behov for. RHÆ sit også både i referansegruppa og brukargruppa i referansegruppa som arbeidar med eit nytt "Arkivenes Hus" knytt opp mot UiS. Styreleiar har representert laget i desse gruppene. I det heile har me hatt eit godt forhold til Statsarkivet i året som var, og me ser fram til eit nært og konstruktivt samarbeid om felles utfodringar i året som kjem.

Lager / Arkiv

Laget leiger framleis lager i Kirkebakken 8. Her var det i sommar vasslekasje noko som

førde til visse skader på materiellet vårt og til ein del ekstraarbeid for dagleg leiar og styret. Boklageret er forsikra.

MØTE / KURSVERKSEMD

Årsmøtet

Årsmøtet blei halde i på Utstein kloster i Rennesøy 5. april 2008 og med Rennesøy og Åmøy historie- og ættesogelag som vertslag. Det møtte fram til saman 100 personar. Av desse var 78 utsendingar frå 29 lokallag. Frå styret i RHÆ møtte ti personar. Innleiingsvis blei det framført helsingar både frå leiar i Rennesøy og Åmøy Historielag, Lillian Holgersen og ordføraren i Rennesøy, Ommund Vareberg.

Etter årsmøtet blei det omvisning på Klosterøya. Vertane fekk skryt for eit godt opplegg.

Rådsmøta

Dei blei haldne 13. oktober i T.S.Stangelands museum i Sola, vertskap Sola historielag, 16. oktober på Hå gamle Prestegard, vertskap Hå historie og ættesogelag og 20. oktober på Arquebus krigsmuseum i Tysvær, vertskap Tysvær historielag. Temaet var "Migrasjon Rogaland". På dei tri møta var det i alt 76 deltakarar som representerte følgande lag:

Hå: Bjerkeim ættesogelag, Eigersund historielag, Hå historie- og ættesogelag, Klepp historielag, Lund historie- og ættesogelag, Sandnes historie- og ættesogelag, Strand historie- og ættesogelag, Time historie- og ættesogelag og Madla historielag.

Sola: Gjesdal historie- og ættesogelag, Hillevåg historielag, Jåttå historielag, Randaberg historielag, Sola historielag, og Tasta historielag.

Tysvær: Haugesund historielag, Nord-Karmøy historielag, Skjold og Vats sogelag, Skudenes historielag, Stokka kultur- og historielag, Suldal sogelag, Tysvær historielag og Ølen og Bjoa sogelag.

Seminar

”Arkivenes Dag” blei arrangert på Misjons-høgskulen i Stavanger 8. november, med tema ”Mangfold”. RHÆ samarbeida med Statsarkivet om dette arrangementet. Det møtte fram 26 seminar deltakarar.

PUBLIKASJONAR

Årboka

Årbok 2008 kom ut i november 2008. Boka var på 200 sider, opplaget var på 2.300 eks. og innhaldet ei variert blanding av slekts-historie og lokallhistorisk stoff. Boka er gjennomillustrert, mellom anna i fargar.

Styret har i 2008 arbeidd med å gjera upublisert stoff av Torkell Mauland og I. Berner Eikeland tilgjengeleg.

Sydvesten

Sydvesten kom ut med fire nummer på 20 sider kvar. Tilgangen på stoff har vore god det siste året. Bladet ble sendt til alle årbokabon- nentar og alle lokallagsmedlemmar. Frå og med nr. 1-2008 gjekk ein over til fleirfarga omslag. Opplaget var på 4.200 eksemplarer.

Andre aktivitar

Atle Skarsten representerar laget i samband med eit nytt utvandrarprosjekt: ”Migrasjon Rogaland i samarbeid med Utvandarsenteret.

Det blir framleis arbeidd med ein data- base over aktuelle foredragshaldarar. Lista blir kontinuerleg oppdatert på heimesida.

Slektsgranskerdagen

Rogaland Historie og Ættesogelag var delta- karar også under årets DIS-Norges arrange- ment ”Slektsgranskerdagen” 25. oktober. RHÆ hadde stand på Haugesund folkebiblio- tek i Haugesund og Kulturhuset i Stavanger.

Deltakelse på andre arrangementer

Laget deltok med stand under ”Vrimledagen” i Kopervik 7. juni, ”Skudefestivalen” 5.juli, ”Aurefestivalen” på Moi 9. august, ”Bjerkreimsmarken” 3. – 5. oktober og Orredagane 25.oktober.

Besøk i lag:

Styrets medlemmer har avlagt besøk i dei fleste lokallaga.

Økonomi

Det vises er til rekneskap og revisjonsrap- port.

OPPSUMMERING

I fylkeslagssamanheng er noko av det vikti- gaste me har oppnådd ein stabil og god øko- nomi. Ikkje minst er det grunn til å gje vår daglege leiari, Rigmor Hasle Amundsen, honnør for at dette har lukkast.

Dette gjer at me bør ha eit godt utgangs- punkt for å ta fatt i nokre store utfordringar i året som kjem. For det fyrste må det vera ei prioritert oppgåve å få profilert oss betre. Det bør takast ei initiativ til systematisk og effektiv marknadsføring som både kan føre til eit auka medlemstal, som kan fremja salet av årboka og generelt fremja salet av både eigne publikasjonar og dei me har for kommisjonsal.

Ei anna hovudoppgåve me også bør ha eit betre grunnlag til å ta fatt på er produk- sjon av eigne publikasjonar, både kjelde- skrift og andre.

Stavanger, februar 2009.

Birger Lindanger

UTSENDINGAR TIL ÅRSMØTE (§ 7)

Utsendingar til årsmøte blir valde i lokallaga. Røysteføre er medlemmer etter § 2.2, og som har betalt årspengane siste året. Ved utrekning av antall utsendingar til årsmøtet ligg til grunn antall medlemmer i lokallaget og eventuelt frå nabo- kommunar:

- Inntil 25 medlemmer gjer rett til 1 utsen- ding.
- 26-50 medlemmer gjer rett til 2 utsendingar.
- 51-100 medlemmer gjer rett til 3 utsendingar.
- vidare får laget 1 utsending pr. overskytande 100 medlemmer ut over dette.

Rogaland Historie- og Ættesogelag
Regnskap for 2008

	2008	2007
RESULTATREGNSKAP		
Salgsinntekter	703 041	691 510
Medlemskontingent	177 640	145 300
Fylkestilskudd	50 000	50 000
Andre driftsinntekter	33 790	32 220
Sum driftsinntekter	964 471	919 030
Varekostnader	235 917	269 333
Personalkostnader	340 133	333 128
Andre salgs- og adm.kostn.	217 626	237 857
Sum driftskostnader	793 676	840 318
Driftsresultat	170 795	78 712
Finansposter netto	3 501	609
Årsresultat	174 296	79 321
BALANSE PER 31.12		
EIENDELER		
Omløpsmidler		
Fordringer	183 197	264 621
Bankinnskudd og kontanter	370 348	175 169
Sum eiendeler	553 545	439 790
EGENKAPITAL OG GJELD		
Egenkapital	384 602	210 306
Gjeld		
Kortsiktig gjeld		
Leverandørgjeld	68 379	51 660
Skyldige off. avgifter, skattetrekk	20 481	24 249
Annen kortsiktig gjeld	80 083	153 575
Sum kortsiktig gjeld	168 943	229 484
Sum egenkapital og gjeld	553 545	439 790

Spesifikasjon av endring egenkapital:

Egenkapital 1.1	210 306	130 985
Årsresultat	174 296	79 321
Egenkapital 31.12	384 602	210 306

AMERIKABREV ANNO 1927

I forbindelse med prosjektet Migrasjon Rogaland vil jeg presentere dette brevet fra 1927, til min far-mor, Kristine Romsø Meling. Det var fra hennes moster Benedikte Christine Bjørnsen, født på Kvitsøy i 1851. Da Benedikte reiste hjemmefra, sto det ingenting i kirkeboken om hva tid hun reiste eller hvor hun hadde tenkt seg hen. Etter hvert har jeg funnet veldig mye om hennes liv. Historien er lang, så her må det bli en tilnærmet kort versjon. Benedikte fikk seg antagelig en jobb i Skudenes, for hun giftet seg med Hans Mikal Anfinnsen, som bodde der. Hans slekt kom fra Brunlanes. Faren var fyrvokter i Skudenes og der vokste Hans Mikal opp. Benedikte og Hans giftet seg i Stavanger Domkirke i 1876. Etter noen år reiste Hans Mikal og broren til Benedikte til Minneapolis i USA for å bygge hus til familien. I mai 1884 reiste Benedikte til USA med sine 4 små barn. Den eldste gutten var 7 år, tvillinger, gutt og pike 5 år, minste jenten var 2 år.

På toget til Minneapolis døde tvillinggutten av krupp. Moren fikk ta med seg kisten dit hun skulle, mot at den ikke ble åpnet da hun kom til bestemmelsesstedet. Benedikte fødte 3 gutter til, men de døde som spebarn. Hans Mikal fikk tyfus og døde 5 år etter at de kom til Minnesota, 42 år gammel.

Benedikte kalte seg Kristine etter at hun kom til USA. Hun ble gift igjen, men jeg vet ikke hvor lenge hun levde som enke. Den nye mannen het Swenson og var antagelig svensk.

Utenfor Kristines hus i Minneapolis. Til høyre på bildet ser vi Kristine Svensen (f. Bjørnsen, Kvitsøy). Til venstre: sønnen Joachim Anfinnsen (f. Stavanger). Mannen bakerst er barnebarnet Clifford Anfinnsen. Småpiken i midten er Caren Anfinnsen (f. 1935). Huset er nå revet og tomten er del av universitetsområdet sentralt i Minneapolis. Bildet er utlånt av Åse Kristine Kristensen.

Kristine var ”dressmaker” og arbeidet med det hjemme. Brevet, som er gjengitt her, er undertegnet Kristine Svensen. Slekten etter henne, kaller henne ”Grandma Swenson”.

I kilder som jeg har, har jeg funnet ut meget om Kristine og familien hennes. En liten episode som er nedtegnet på denne siden av Atlanteren, tar jeg med.

Det har vært besøk av Kristines familie og venner fra Norge. En ung nevø av Kristine oppholdt seg i Minneapolis en periode. Han skal ha vist en viss interesse for sin kusine, Agathe, Kristines datter. Agathe var gift med sønn til sin stefar, Swenson. Han var av den sjalu typen. Kristine måtte gi nevøen et vink om at han måtte være forsiktig og ikke vise Agathe for meget vennlighet i mannens nærvær.

Kristine Svensen levde sannsynligvis til hun var 85 år. Et oldebarn forteller at hun levde ennå, sommeren 1935, da dette oldebarnet ble født.

Da jeg kom inn i denne historien viste det seg at hverken barnebarn eller oldebarn hadde visst noe særlig om Kristine Swenson. Etterkommerne hadde prøvd å finne graven hennes uten å lykkes. Ved hjelp av mine kilder ble graven funnet. Oldebarna sørget for at Kristine fikk en gravstein. Da hadde hun vært død i ca 60 år.

I 1999 var vi på besøk i Minneapolis. Slektninger tok oss med til flere gravlunder. Vi besøkte selvsagt også Kristines grav. Vi ble fortalt at gravene på disse kirkegårdene ikke blir brukt om igjen, derfor kan man finne slekt fra langt tilbake.

Christine Bjørnsdatter, Kvitsøy med Agathe på fanget. Til venstre står Joachim (f. 1877). Foran: Agathes tvillingbror, Bernhard. Han døde av krupp på toget til Minnesota da de emigrerte.

I brevet min farmor fikk, sier Kristine at hun ikke har skrevet på mange år. Hennes søster, Engel Serine Romsø, min oldemor, døde i 1907, 63 år gammel. Min oldefar Nils P. Romsø, døde i 1916. Kristine har altså ikke hatt kontakt med familien hjemme på over 20 år. Hva kan grunnen til dette være? Var det så vanskelig å skrive et lite brev med de viktigste nyhetene? Familien i Norge var veldig stor. Noen måtte vel kunne skrive?

Brevet:

1. side,

Miniæpolis Desember 5 1927,

Kjære Kristine med familie

Mange tak for brevet du sente mig – jeg blev saa glad for at jeg fik høre jemmefra – jeg havde til at gaa rundt til børnene og fortelle – det var i sandhed en overraskelse og du skal ha tusen tak, Jeg ser af dit brev at alle lever godt der jemme og det

er jilt at høre, Søster Marie staar det ikke saa godt til med – hun mister aansevnene og visner bordt – det er tungt for mig, jeg frøgter for at hun ikke er frelst og nu er hun sløv for alt.

2. side,

Vad mig angaar saa er jeg nogenlunde bra – Gud være laav og tak for hans naad mod mig. Mine børn med familie er alle friske – jeg ved ikke om du kan læse det jeg skriver – det er mange aar siden jeg skrev – vi havde ikke hørt at din moder og fader var død – men jeg kunde tenke det efter alderen at de var døde – det var godt at høre at de er frelst og nu er det snart vor tur, jeg er nu 76 ½ år – men som dine dage er skal din styrke være, og det er mit ønske og bøn at vi alle maa samles jemme hos gud,

Her på side 3 er en del av arket borte, men vi fortsetter med brevet slik det er.

Videre på 3. side,

–og sente hilsen tilbake – han vil komme tilbake til Vaaren. – jeg for slute med en kjerlig Hilsen fra os alle – Agathe (datteren som var født i Stavanger) vil skrive – jeg sender et lidet bellede af huset som det nu er, jeg skal sende et bellede af Agathes Familie – dere for se det til samen – jeg har bare et – jeg ved ik om det kommer til Jul, lad Tante Lena (Kristines yngste søster) læse brevet

4. side,

En kjerlig hilsen til eder alle fra Søster (Marie Ingebretsen, født Bjørnsen, fra Kvisøy) og fra mig Kristine Svensen

2306 9st south

Minneapolis Mnn

North America

Et gledeligt jul og et Godt Nytaar ønskes eder alle I vor ? og Frelsers ?

Skriv snart

Til slutt skriver hun litt i marginen: – send mig Lenas adres hils fru Bjørnsen jeg var godt kjent med – Bellesen ? jeg var i begravelsen efter ham.

Tegnsetting i brevet var mangelfull. Tankestre-kene er satt av meg for å gjøre det enklere å lese. Parantesene har jeg føyet til også.

Åse Kristine Meling Kristensen

RYGENE DETEKTORKLUBB

PÅ JAKT ETTER HISTORISK METALL

Rygene detektorklubb er en forening for seriøse metall-søkere med en oppriktig interesse for historie. Klubben har i overkant av 20 medlemmer i Skandinavia, hvorav 5 fra Rogaland. Over hele landet har man et godt samarbeid med de lokale arkeologiske museer og andre forvaltere av våre fornminner. Dette gjør at medlemmene i klubben er dem man kontakter om man ønsker et område undersøkt før en utgraving. En mengde spennende funn er gjort under slike undersøkelser, funn som ellers ikke ville sett dagens lys.

Til daglig driver medlemmene søk på jorder og marker som tidligere har vært pløyd. Dermed er det ikke noen fare for at vi roter opp i ukjente fornminner. Dette skjer selvfølgelig først etter at man har innhentet grunneiers tillatelse. Selv om det hentes mye metallskrot ut av bakken på slike turer så er det overraskende mye spennende som blir funnet. De fleste grunneierne er levende interessert i dette arbeidet og setter stor pris på innsatsen. Over hele fylket har medlemmene funnet helt unike gjenstander som sannsynligvis ikke ellers ville blitt oppdaget.

Alle funnene vi gjør fra før reformasjonen leveres inn til Arkeologisk museum i Stavanger, hvor de blir registrert og konservert. Ofte ender de opp i utstillingsmontrene.

I den nye boken ”Solas eldste historie” er hele 42 slike gjenstander, funnet i Sola, presentert for første gang. Dette er både funn

Enn romersk mynt fra år 118, under keiser Hadrian, funnet av Erik Alve i Sola kommune.

av metall, som er funnet med metalldetektoren, og gjenstander av stein funnet med øynene, liggende på bakken. Blant annet har man funnet tre helt spesielle smykker som det tidligere ikke har vært funnet i Rogaland. Alle disse er funnet på forskjellige steder i Sola – alle av medlemmer i Rygene Detektorklubb.

Siden vi ønsker å dele vår interesse med andre har vi

nå et greit tilbud til historielagene i Rogaland. Om det er noen historielag som ønsker et foredrag og en demonstrasjon så stiller vi gjerne opp. Vi kan i samråd finne en egnet og interessant mark i deres nærområde. Først holder vi et foredrag om metallsøking og noen av de funnene vi har gjort før vi går ut på marken og demonstrerer søketeknikk.

For mer informasjon kan dere se på våre hjemmesider:

<http://www.rygenedetektorklubb.com/>

Om dere er interessert i et foredrag og demonstrasjon tar dere kontakt med en av oss:

Formann John Kvanli – Mobil: 934 03 460

E-post: john@rygenedetektorklubb.com

Atle Skarsten – Mobil 900 92 562

E-post: atle@skarsten.no

En gullklump funnet av John Kvanli i Sola kommune. Sannsynligvis et smeltet gullsmykke fra en brent grav.

STAVANGER UNIVERSITETSSYKEHUS (SUS) 1927–1980

I Hillevåg bydel finnes en av byens største bedrifter. Jeg sikter her til bedriften som i dag bærer navnet Stavanger Universitetssykehus.

Dette sykehuset ble tatt i bruk den 1. oktober 1927. Sykehuskomiteen til Stavanger Amtsting mente allerede i 1910 at det var problemer med kapasiteten til det daværende sykehuset som hadde adresse Bergjelds gt. 8. Dette forslaget tok den daværende budsjettkomiteen til etterretning, men de konkluderte videre med at et nybygg ville bli for dyrt. Overlege Pedersen ved sykehuset i Bergjelds gt.8 påpekte i sykehushets årsmelding for 1915–1916 at daværende sykehus var for lite, og han påpekte i samme årsberetning at det var behov for å bygge nytt sykehus på et nytt sted.

Tomt i Schancheholen

Endelig begynte Amtstinget å forstå hvilke problemer sykehuset strevde med. Amtstinget holdt et forhandlingsmøte den 2. februar 1917, og i dette forhandlingsmøtet ble det nedsatt en komite som skulle utrede om det var behov for endringer ved daværende sykehusanlegg. Året etter ga denne komiteen en rapport hvor det gikk fram at det burde kjøpes en tomt på 25–30 mål. Komiteen foreslår samtidig følgende tre alternativer:

- Sydspissen av Våland
- Schancheholen
- Malene Mossiges eiendom på Kristianslyst

I 1919 godkjente Fylkestinget kjøp av ny tomt i Schancheholen til nybygget. Byggekomiteen henvendte seg til arkitekt Victor Nordan og ønsket at han skulle utarbeide tegninger samt omkostninger til bygging av et nytt sykehus. Komiteen valgte arkitekt Nordan, siden komiteen visste at han hadde erfaringer med bygging av sykehus. (Han hadde tegnet Lovisenberg Diagonale sykehus og Ullevål sykehus i datidens Kristiania.

Like etter kjøpet var foretatt, ble det innsett at tomten i Schancheholen hadde en ulempe – en vanntilløpsgrøft til Mosvannet (Auglendsbekken) som var drikkevannservoaret til Stavanger. I tillegg til var det manglende utredning over driftsutgifter, samt økonomiske vanskeligheter på denne tiden. Dette førte til at Fylkestinget i 1920 utsatte byggingen av nytt sykehus.

Men i 1921 besluttet Fylkestinget at det skulle bygges et nytt sykehus. Det var fremdeles vanskelige økonomiske forhold og det ble bestemt at et senere Fylkesting skulle utrede dette spørsmålet. Det var ennå ikke gitt klarsignal til bygging.

Våland

På Fylkestingets møte 18. juni 1923 ble det enstemmig samtykket i makebytte. Dette førte til at tomten i Schancheholen ble byttet med tomten sør for Vålandshaugen.

Streik

I 1923 startet byggingen av det nye sykehuset. Men om våren i 1924 oppsto det storstreik, og dette førte til at grunnarbeidet ble forsinket med et halvt år. Høsten 1927 sto sykehuset ferdig til bruk. Byggekostnadene

Rogaland sykehus, slik det stod ferdig i 1927.

beløpt seg til 1,85 millioner kroner, 38 000 kroner mindre enn budsjettert.

Innvielse

Sykehuset ble offisielt innviet 26. september 1927. Det var omtrent 150 inviterte gjester. Det ble holdt taler av blant annet fylkesmannen, overlegen samt malermester Aanensen – sistnevnte på vegne av håndverkerne. Gjestene fikk ta sykehuset i øyesyn før festen ble avsluttet med smørbrød.

Driften av sykehuset

Den daglige driften startet med 4 leger – overlege Pedersen, reservelege Lütcherath og assistentlegene Bø og Muus – samt 27 sykepleiere og elever. I tillegg var det ansatt kokk, kjøkkenpiker, maskinist, portører, oldfrue og vaskepiker.

Bygging og utvidelser- Sammenslåing av institusjoner

I januar 1940 sto det nye søsterhjemmet ferdig. Det var tegnet av arkitekt Helland. Til det nye søsterhjemmet flyttet sykepleiere og betjening som bodde i fjerde etasje på selve

sykehuset. Denne etasjen ble deretter tatt i bruk som medisinsk avdeling.

I krigsårene 1940 og 1945 ble sykehuset benyttet som et militært hospital.

I 1941 ble tredje etasje ominnredet til fødeavdeling med plass til 12 fødende. Samtidig ble det foretatt ombygging og utvidelse av røntgenavdelingen. Denne utvidelsen kostet den gang 69 362 kroner. Sykehuset hadde nå fått 200 sengeplasser – 100 på medisinsk avdeling og 100 på kirurgisk avdeling.

I 1942 godkjente Fylkestinget kjøp av ny tomt på 28 000 kvm. øst for det daværende sykehusområdet.

I 1959 ble det vedtatt å utvide med et tilbygg. Dette bygget sto ferdig og ble innviet i 1963. Det nye bygget inneholdt både motakelsesavdeling, røntgenavdeling, operasjonsavdeling, kirurgisk poliklinikk og sentrallaboratorium.

I 1965 ble Rogaland sjukehus og Stavanger sjukehus slått sammen. Og den 1. juli 1966 ble også Sandnes sjukehus en del av sykehuset. I 1972 fikk sykehuset nytt navn: Sentralsjukehuset i Rogaland.

Sentralsjukehuset i Rogaland besto da av følgende institusjoner:

- Rogaland sjukehus 1927
- Stavanger kommunale sjukehus 1897
- St. Franciscus sjukehus 1892
- Sanitetsforeningens klinikk 1920
- Sandnes sjukehus 1914
- Eigersund sjukehus 1972

I 1970 ble det åpnet et eget bygg for voksenpsykiatri, og samme år ble det i tillegg åpnet en barnpsykiatrisk avdeling.

Et eget vestbygg ble påbegynt i 1975, og stod ferdig i 1978. Dette bygget ble bygget i tilknytning til eksisterende bygg og besto av en blokk på 8 etasjer og var på hele 15 650 kvm. Første og annen etasje inneholdt forsyningstjeneste og fysioterapi, de to neste etasjene inneholdt poliklinikker, mens de 4 øverste etasjene inneholdt sengeposter.

Videre ble det bygget et eget sydbygg, bestående av hele 36 350 kvm.

Dette ble oppført som et 3 etasjes lavbygg i tillegg til en sentralblokk på 9 etasjer.

Byggingen av lavbygget startet i 1978, og siste del ble avsluttet i mai 1982. Dette bygget inneholdt sentralgarderobe, steril-sentral, arkiv, kontorfløy, sentralfosyning, apotek og patologisk aveling. Den plastikk-kirurgiske avdeling og poliklinikkene ble tatt i bruk i august 1981. Videre ble ambulansesentralen tatt i bruk i november 1982, med en grunnflate på 450 kvm.

I 1992 ble Psykiatrisk klinikk ved Sentralsjukehuset i Rogaland og Rogaland psykiatriske sjukehus slått sammen. Bygget sto ferdig i 1995.

Da helsereformen ble iverksatt i 2002 ble Rogaland psykiatriske sjukehus en del av Sentralsjukehuset i Rogaland sammen med rehabiliteringstjenesten og de psykiatriske sentrene. Dermed var et nytt stor sykehus med 1100 senger, nær 500 ansatte samt et budsjett på om lag 2,5 milliarder kroner et faktum. Sentralsykehuset gikk over fra å være en del av forvaltningen til fylkeskommunen, til å bli et statseid foretak.

Og i 2004 endret sykehuset navn fra Sentralsjukehuset i Rogaland til Stavanger Universitetssjukehus

Økonomi

Dårlig økonomi, nedskjæringer og stenging av sengeposter har vært en gjenganger siden sykehuset åpnet dørene i 1927. I budsjettet for 1935 ble alle lønningene redusert med 5 prosent grunnet dårlig økonomisk situasjon. Denne situasjonen varte fram til 1938. Utpå 1990-tallet var stram økonomi og nedprioritering et gjennomgangstema.

Avslutning

I 2006 åpnet pasienthotellet St. Svithun Hotell dørene. Samme år sto Sola distriktspsykiatriske senter ferdig.

Det har skjedd en rivende utvikling innen helsesektoren innen Helse Stavanger -HF.

Helge Hågensen

Kilde.

Heftet 80 år (1927–2007) utgitt av Stavanger Universitetssjukehus/Helse Stavanger HF

”Et brev fra år 1900”

Det gjøres oppmerksom på at i artikkelen ”Et brev fra år 1900” i Sydvesten nr. 4/2008 ble det utelatt at det er Tor Marcussen som har gitt tillatelse til å publisere en samling brev fra familien Hovland.

POSTRIDEVEGEN GJENNOM FIGGJODALEN

Ingvald Berntsen, Figgjo har gjort meg merksam på nokre stadnamnfeil i artikkelen i Sydvesten nr. 2/2008 om "Postridevegen gjennom Figgjodalen".

Merk fylgjane:-

- i staden for "Risfjellet" – les "Kleivapigen"
- i staden for "Håfjell" – les "Ravnafjell"
- i staden for "Øko-dalen" – les "Klungeslått"
- i staden for "Risfjellheia" – les "Kleivapighøgda"

Det er heilt rett som Berntsen påpeikar at: "Det er riktig å si at Postridevegen gikk ned mellom Kleivaspigen og Ravnafjellet og vidare gjennom Kongeparken".

Egil A. Osmundsen

Migrasjon Rogaland på Internett

Migrasjon Rogaland er en stiftelse som arbeider med å kartlegge, registrere og digitalisere Rogalands migrasjonshistorie. Vi planlegger og et stort migrasjonsprogram frem mot utvandrerjubileet i 2025. Mange lokallag underlagt Rogaland Historie- og Ættesogelag deltar nå i et stort prosjekt med å innsamle brev og bilder fra emigranter. Det er et prosjekt som vil fortsette ut hele 2009.

Nå har endelig Migrasjon Rogaland fått egne hjemmesider. Selv om det ikke ligger så veldig mye informasjon ute, så kommer dette etterhvert, spesielt kilder. Mye av de innsamlede kilder vil bli lagt ut på disse sidene. Følg med og kom med innspill.

URL er: <http://migrasjon-rogaland.no>

Atle Skarsten

HILLEVÅG HISTORIELAG

Vårprogram 2009

- Tirsdag 31. mars kl. 19.00:** **"De tre dødsdømte"** Sven Egil Omdal forteller om de tre som ble henrettet etter 2. verdenskrig.
- Tirsdag 28. april kl. 19.00:** **"Jarl 191.8"**.
Kåseri v/Øyvind Haavardsholm.
- Torsdag 28. mai kl. 19.00:** **Kullimports historie.**
Kåseri v/Rolf Thingbø.
- Lørdag 6. juni:** **Sommertur til Finnøy.**

Møtene holdes i Frida Hansens hus, Frida Hansens veg 7, og begynner kl. 19.00.

LURA HISTORIELAG

Vårprogram 2009

- Mandag 9. mars:** **Krigshelten Kasper Idland.**
Nils Helge Amdal viser bilder og forteller en spennende historie fra krigens dager. Kl. 19.00.
- Fredag 20. mars:** **LURAKVELD MED MIDDAG**
- Mandag 20. april:** **Figgjo Flint.**
Steinar Lima viser bilder og kåserer.
- Fredag 1. mai:** **Torvspaing på Jæren hos Arne Primstad.**
Vi drikker myrmeik - melk som har ligget i myra i 11 år. På gården hos Arne blir det servert komlemiddag.
- Mandag 11. mai:** **"Romantikk og litt slåssing på Jæren på 1600-tallet."**
Kåseri v/historiker Birger Lindanger.
- Søndag 14. juni:** **Våland Museum.**
Vi besøker Agnes Vålunds private museum på Jæren.

SULDAL SOGELAG

Vårprogram 2009

- Onsdag 18. mars:** **Medlemsmøte. Ryfylkemuseet kl. 19.00.**
Leiar i Vikingklubben på Karmøy; Harald Otterøy, kjem og fortel om Vikingklubben og Vikinggarden på Avaldsnes.
- Søndag 7. juni:** **Tur til Stråtveitgarden.**
Fjellgard ved Yrkesfjorden, rik på kulturminne og gamle soger. Spennande arboret. (Treslag frå mange land).
Ferje kl. 10.00 frå Sand.

HÅ HISTORIE- OG ÆTTESOGELAG

Vår- og høstprogram 2009

- Torsdag 5. mars:** ”Eirik Bjodaskalle frå Obrestad”.
Foredrag v/professor Torgrim Titlestad.
Kl. 19.00 på Lerbrekk.
- Måndag 13. april:** **2. Påskedagsturen. Fottur frå Hellvik til Eigersund**
langs den gamle jernbanetraseen. Tog frå Nærbø kl. 10.48.
Me går frå Hellvik kl. 11.15.
- Siste helg i mai:** **Mostraspelet**
Me vil prøva å få til ein tur for å sjå Mostraspelet på Bømlo.
Det vert ei overnatting. Påmelding til Ellaug Heskestad
innan 1. mai. Tlf. 930 19 476.
- Sundag 7. juni:** **Aktivitetsdag på Varden.**
- Sundag 28. juni:** **Aktivitetsdag.**
Baking av syrekaker og kinning av smør.
Hylleblomsaft og skvalderkålsuppe.
- Sundag 16. august:** **Aktivitetsdag.**
Flatbrødbaking og smørkinning.
- Tysdag 1. september:** **Bedriftsbesøk hjå Stavnem og Vigrestad A/S**
- Sundag 27. september:** **Aktivitetsdag.**
”Eplekaker” og smør.
- Tysdag 3. november:** **Krigsminne frå Hårr.**
Møtet vert lagt til Misjonshuset på Vigrestad.
- Styret har ynskje om å arrangere fleire møte om krigsminne frå dei ulike bygdene i Hå, m.a. Sirevåg og Nærbø-Husvegg?
- Tysdag 1. desember:** **Julemøte på Hå gamle Prestegard.**

EIGERSUND HISTORIELAG

Vårprogram 2009

- Søndag 8. mars:** **Tur til Arkeologisk museum og Vegmuseet i Stavanger.**
Samarbeid med Venneforeningen for Dalane
Folkemuseum og Lund historie- og ættesogelag.
- Onsdag 25. mars:** **DRØS – Dalane folkemuseum**
- Onsdag 15. april:** **ÅRSMØTE** Foredrag v/Odd Arild Ellingsen.
- Onsdag 22. april:** **DRØS** Dalane folkemuseum
- Onsdag 20. mai:** **DRØS** Dalane folkemuseum
- Mai/juni:** Det planlegges tur til Hidra, sammen med Bjerkreim
Ættesogelag. Mer informasjon kommer seinere.
- Arrangementene blir annonsert i Dalane Tidende.**

STORHAUG HISTORIELAG

Vårprogram 2009

- Onsdag 25. februar:** **ÅRMØTE kl. 18.30. Bergeland bydelssenter.**
Fra kl. 19.30 samme sted:
Historien om Karlsminde og St. Johannes barnekrybbe.
Kåseri v/byarkivar Bodil Wold Johnsen.
- Onsdag 25. mars:** **”Stavangerhistorier”**
v/Engwall Pahr-Iversen.
- Onsdag 22. april:** **BYDELSEVANDRING- v/Jan Radzack Ferdinandsen.**
Fra Hetlandskriken via Risbakken til Normannsgaten.
Frammøte foran Hetlandskirken kl. 18.00 (NB!!)

Med forbehold om endringer. www.storhaug-historielag.com

Sokndal bygdebok IV - Folk og fortid

NYE
BØKER

Bind nr. 4 inneholder gårdnr. 8 – 18:

Egeli i Sireheien (8), Egeli i Sireheien (9), Skogestrand, Tellenes, Steinsland, Guddal, Brambo, Aursland, Lille Ålgård, Store Ålgård og Store Egeli.

Boka er til salgs på lagskontoret for kr. 350,-.

Gaugamål

Boka Gaugamål, ord og uttrykk på Sandnes, vart godt motteken då ho første gong kom ut i 1999. Men opplaget var ikkje stort, så no har boka vore utseld frå forlaget ei tid. Denne boka er eit nytt optrykk, i ny bunad, med ein del tilføyingar og rettingar.

Då Gaugamål kom ut første gongen vart ho omtala i Norsk Ordbok, Ord om ord. Artikkelen er skriven av Arnbjørge Hageberg i Norsk Ordbok. Me siterer frå hennar vurdering av Gaugamål:

“Tilliks med liknande ordsamlingar har Gaugamål ei fagleg innleiing. Denne bolken er uvanleg godt formulert, grei og lettforståeleg utan vanskeleg terminologi. Og vidare --: I denne innleiinga vert særmerke ved dialekten peika på i eit lett tilgjengeleg oppsett, og nokre minuttar brukt på desse sidene vil gje ein interessert brukar mykje kunnskap om eige mål.”

Sandnes mållag er utgivar av boka.

Format: A5, Antall sider: 192, Pris: kr 200

TILBUD TIL MEDLEMMER I LOKALLAG SOM ER TIL- KNYTTET ROGALAND HISTORIE- OG ÆTTESOGELAG.

NYHET!

349,-

"Stavangerhistorier" utgjør den tredje boken i Engwall Pahr-Iversens serie med fortellinger fra Stavangers nære og fjernere fortid.

349,-

Mirakelbrødre og klosterjomfruer

349,-

Byhistorier - og sånt

Engwall Pahr-Iversen:

Mirakelbrødre og klosterjomfruer

349,-

Byhistorier - og sånt...

349,-

Stavangerhistorier

349,-

Alle tre for kun kr. 800,-

298,-

Ei me alt

NYHET!

295,- 260,-

Christian Sjøthun forteller

295,- 49,-

Sandnes - industri og handel, bind 2

295,- 149,-

Sandnes i krig

NYHET!

295,- 260,-

Stavanger Støberi & Dok

Bøkene kan kjøpes hos:

Rogaland Historie og ættesogelag
Bergelandsg. 30
4012 Stavanger

COMMENTUM FORLAG AS

Gamleveien 87 - 4315 SANDNES
Tlf. 51961250 Fax 51961251
www.commentum.no

SPESIALTILBUD

KUN FOR MEDLEMMER I LOKALLAG TILKNYTTET ROGALAND HISTORIE- OG ÆTTESOGELAG

KAMPANJE:

Kraft, mod og haab. Sigval Bergesen
- samfunnsbygger av 1905-generasjonen
Helge Ole Bergesen
Veil. pris: kr. 348,-
RHÆ-medlemmer: kr 195,-

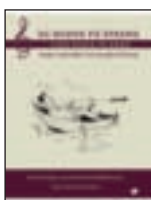
Alexander L. Kielland
- «I slekt med hele byen»
Gunnar A. Skadberg
Veil. pris: kr. 295
RHÆ-medlemmer: kr 145,-

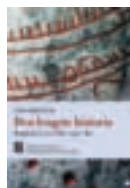
Et på kjøkkenet i Rogaland
Marit Størseth (red.)
Veil. pris: kr 375,-
RHÆ-medlemmer: kr 275,-

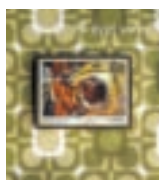
Fjordabåtene
- Rutebåter, ferjer og hurtigbåter
i Rogaland 1955-2005
Jone Laugaland
Veil. pris: kr 395,-
RHÆ-medlemmer: kr 195,-

Eg rodde på spreng
- ifrå Hidle te Heng
Ruth Anne Moen (red.)
Veil. pris: kr 249,-
RHÆ-medlemmer: kr 119,-

Den lengste historia
- Rogaland 10 000 f.Kr. - 1350 e.Kr.
Tor Obrestad
Veil. pris: kr 395,-
RHÆ-medlemmer: kr 195,-

På dypt vann - Pionerdykkerne i Nordsjøen
Else M. Tungland
Veil. pris: kr 395,-
RHÆ-medlemmer: kr 195,-

NYE BØKER:

«Øve dammen i Junaiten»
Gunnar A. Skadberg
Veil. pris: kr 348.-
RHÆ-medlemmer: kr 304,-

Fotografi frå Ryfylke 1880-1940
Morten Heiselberg og Ola Søndena
Veil. pris: kr 395,-
RHÆ-medlemmer: kr 347,-

Bøkene kan kjøpes ved henvendelse til Rogaland Historie- og Ættesogelag i Bergelandsgt 30.

Wigestrand

www.wigestrand.no

B-BLAD

Returadresse:

ROGALAND HISTORIE- OG

ÆTTESOGELAG

Bergelandsgt. 30, 4012 Stavanger

Tlf. 51 89 56 36

Gårdshistorie er spennende!

Lag en gårdshistorie i *Embla Familie og Slekt*

Lag egne setninger i bokutskriften for hvert stedsnavn

Bruk en stedsnavnsmal

Egne preposisjoner og fraser for hvert enkelt stedsledd

Sett inn mange bilder av gården

Gården kan ha flere forskjellige navn

Seks forskjellige stedsnavnsdeler

Skriv historien til gården

Programmet viser automatisk alle personer og familier som har hatt noe med gården eller stedet å gjøre. Hvem som er født der, har flyttet til stedet, har hatt skifte på gården, har giftet seg der osv.

Kun kr. 890,-

Besøk oss på Internett - www.embla.no

Embla Familie og Slekt er et fullnorsk slektsprogram, gøy, spennende og er meget enkelt å bruke!